

Stabsavdelningen
Internationella sekretariatet
Anette Persson
016-544 20 38
anette.persson@energimyndigheten.se

Näringsdepartementet
103 33 Stockholm

Yttrande angående Europeiska kommissionens meddelanden om en Energistrategi 2011-2020 samt infrastrukturprioriteringar för 2020 och framåt

Sammanfattning

Energimyndigheten tillstyrker i huvudsak kommissionens förslag angående en Energistrategi 2011-2020 och kommissionens förslag angående infrastrukturprioriteringar för 2020 och framåt.

Energimyndigheten stödjer strategins prioritering av **energieffektivisering**. Liksom kommissionen ser Energimyndigheten stor potential i **byggnads- och transportsektorerna** men också den för konkurrenskraften avgörande effektiviseringen i **industrin**. Den ekonomiska drivkraften för effektivisering finns efter de senaste årens globalt kraftigt ökade energipriser och förväntningarna att dessa prisökningar fortsätter till följd av ekonomisk tillväxt i Asien. Energimyndigheten ser samhällsekonomiska vinster i att skynda på ekonomiskt lönsam effektivisering genom stimulerad kunskapsspridning och utveckling av produkter och processer för de högre energipriserna.

Kommissionens andra prioritet om **gemensam marknad** är särskilt angelägen för **elektricitet**. Med kraftigt förstärkt infrastruktur och gemensamma marknadsregler ökar konkurrensen samtidigt som möjligheten att utbyta effekt istället för att hålla kapitalkrävande lokal reservkapacitet minskar elproduktionens kostnader. Detta ökar också lönsamheten i till exempel utbyggnad av vind- och vattenkraft.

När det gäller infrastrukturprioriteringarna håller Energimyndigheten med om **behovet** av att ha gemensamma tillståndsregler för infrastrukturprojekt som i flera fall förutses sträcka sig över flera medlemsländer.

Energimyndigheten **stödjer**:

- Prioritering av energieffektivisering
- Ett skyndsamt genomförande av SET-planen, men för detta krävs finansiering

- Åtgärder för att förbättra den inre marknadens funktion, särskilt när det gäller elektricitet
- Översyn av energiskattedirektivet, där Energimyndigheten särskilt vill framhålla koldioxidskatt som ett kostnadseffektivt styrmedel
- Offentlig upphandling som ett verktyg för att främja energieffektivisering

Energimyndigheten **stödjer inte:**

- Harmonisering av stödsystem för förnybar energi inom EU
- Vita certifikat
- Offentlig planering och finansiering av infrastruktur, detta bör i första hand skötas av marknadens aktörer

Energimyndighetens ställningstagande

I inbjudan till remissmöte daterad den 13 december 2010 bad Näringsdepartementet remissinstanserna yttra sig i följande frågor:

1. Energistrategi

a) Är den föreslagna inriktningen på Energistrategin den rätta? Är de fem prioriterade områdena rätt? Saknas något väsentligt?

b) Kommentarer till enskilda åtgärdsförslag under respektive prioritet?

2. Infrastrukturprioriteringar

a) Delas den grundläggande analysen bakom förslaget, dvs. behovet av omfattande infrastrukturinvesteringar (ca 200 mdr euro) för att klara EU:s klimat- och energimål?

b) Om ja; är de identifierade europeiska prioriteringarna de rätta? Kan den föreslagna planeringsmetoden stödjas? Vilken roll kan och bör EU spela för att påskynda tillståndsprocesserna?

c) Synen på kommissionens tankar om finansiering. Vilken roll bör EU spela för finansiering av europeisk energiinfrastruktur och vilken typ av insats, om någon, bör EU prioritera?

Energimyndighetens synpunkter nedan följer denna struktur.

1. Energistrategi

1a) Energimyndigheten anser att den presenterade strategin **globalt sett har rätt inriktning** i och med att den styr mot uppfyllande av 20/20/20-målen och även siktar mot ett mer långsiktigt perspektiv (2050). Men även om Energimyndigheten anser att den huvudsakliga inriktningen är rätt så har strategin vissa brister:

- Energimyndigheten anser att för stor vikt lagts på tillförselsidan i strategin och anser att åtgärder på **användarsidan** bör lyftas fram mer

- Energimyndigheten skulle vilja se mer fokus på åtgärder som gynnar **omställningen till ett hållbart energisystem i Europa**.
- Strategin lägger för lite fokus på åtgärder inom **transportsektorn**. Om detta täcks av andra initiativ från kommissionen bör det framgå eftersom transportsektorn har avgörande betydelse för EU:s utsläppsmål och beroendet av importerad fossil energi. Energimyndigheten vill betona vikten av kopplingen mellan fysisk planering och transportbeteende.
- Energimyndigheten stödjer att **energieffektivisering** pekas ut som ett av fem prioriterade områden men efterlyser mer utvecklade åtgärdsförslag för att motverka marknadsmisslyckanden, samt stödja teknikutveckling och kommersialisering inom detta område. Energimyndigheten anser vidare att hänsyn till vinsterna med energieffektivisering borde få genomslag även i de fyra andra områdena, till exempel som **komplement eller alternativ till infrastrukturutbyggnad** i syfte att förbättra försörjningstryggheten i Europa. Möjligheten att bryta kopplingen mellan BNP-tillväxt och energianvändning bör också komma fram tydligare i strategin.
- **Förnybar energi** skulle kunna få större utrymme i strategin, nu nämns detta framförallt i samband med de nätinvesteringar som krävs för att hantera ökade mängder sol- och vindkraft. Även andra områden, som till exempel ökad användning av hållbar bioenergi borde uppmärksammas. (Bioenergi nämns under område 4, energiteknik och energiutveckling, vilket Energimyndigheten välkomnar)
- Energimyndigheten anser att **marknadslösningar** borde få en större tyngd i strategin. Den grundläggande förutsättningen för investeringar i ny tillförsel och energieffektiviseringsåtgärder är korrekta energipriser som speglar kostnaden av att tillföra energi till exempel genom att internalisera externa effekter i energipriset. Mer öppna energimarknader skapar förutsättningar för detta. Flera av förslagen till åtgärder som ges av kommissionen kan emellertid motverka denna utveckling. Detta rör framförallt förslag som rör riktat statligt stöd till tekniker som är eller nästan är kommersiella eller att staten planerar infrastrukturutbyggnaden av el och gas inom EU. Utgångspunkten bör vara att ta bort marknadsmisslyckanden med hjälp av kunskapsuppbyggnad genom till exempel energimärkning.

1b) Kommentarer till enskilda åtgärdsförslag under respektive prioritet

Område 1: Uppnå ett energieffektivt Europa

Sid 6-7: Som ytterligare exempel på åtgärder för att komma till rätta med marknadsmisslyckanden föreslår Energimyndigheten utbildning

av barn och ungdomar, lokal rådgivning och stöd till nätverk som styrmedel¹.

Sid 7, stycke 2: Energimyndigheten välkomnar översynen av direktivet om energibeskattnings. Energimyndigheten anser att generella ekonomiska styrmedel såsom energibeskattnings är väsentliga för att ge prissignaler till marknaden för att nå unionens energi- och klimatmål. Energimyndigheten vill särskilt framhålla koldioxidskatt som ett effektivt styrmedel. Det nuvarande energiskattedirektivet är delvis föråldrat och behöver anpassas till flera EU-direktiv, exempelvis förnybartdirektivet, bränslekvalitetsdirektivet och direktivet om utsläppshandel.

sid 7, stycke 5: "Kommunerna är en mycket viktig aktör..". Energimyndigheten instämmer i det och vill lyfta fram Uthållig kommun som det viktigaste svenska initiativet. Fokus inom detta initiativ – som har vissa likheter med Borgmästarfördraget (Covenant of Mayors) - ligger inom kunskapsuppbyggnad och nätverk vilket har visat sig vara framgångsfaktorer i omställningen till hållbara kommuner. Även offentlig upphandling ingår som viktig del i Uthållig kommun.

Åtgärd 1: Utnyttja den största potentialen för energisparande – byggnader och transport

Energimyndigheten stödjer inriktningen på byggnader och transport men anser att åtgärdsförslagen kan vidareutvecklas. De åtgärdsförslag som presenteras för bostäder är i hög grad inriktade på finansieringslösningar, även andra förslag borde få utrymme.

Åtgärd 2: Förstärka den industriella konkurrenskraften genom att göra industrin effektivare

Energimyndigheten stödjer förslagen och vill särskilt lyfta fram frivilliga avtal inom industrin samt märkning och ekodesign som mycket effektiva verktyg för energieffektivisering.

Åtgärd 3: Öka effektiviteten i energiförsörjningen

Energimyndigheten är tveksam till förslaget att införa Vita certifikat. Energimyndigheten anser inte att Vita certifikat är ett samhällsekonomiskt effektivt styrmedel. Vita certifikat premierar endast genomförande av åtgärder och inte effekten på energianvändningen, det finns en betydande skillnad mellan reell

¹ Gemensamt finansierad satsning myndigheter/näringsliv för att genom förstudier, teknikutveckling och demonstration åstadkomma marknadsintroduktion.

effekt och certifierad effekt. Det torde vara omöjligt att göra Vita certifikat additionellt mot EU:s handelssystem.

Område 2: Skapa en verkligt integrerad energimarknad för hela Europa

Stöd för förnybar energi (sid 10). Energimyndigheten anser att långsiktighet för investerarna är av avgörande betydelse för tillväxten inom förnybar energi och stödjer därför inte förslaget att harmonisera stödssystemen för förnybar energi inom EU.

Standarder för smarta nät och smarta mätare (sid 10). Energimyndigheten anser att det finns ett stort behov av att ta fram enhetliga definitioner och standarder för smarta nät och smarta mätare och stödjer därför kommissionens förslag.

Åtgärd 3: Effektivisera tillståndsförfaranden och marknadsregler för infrastrukturutvecklingar

Energimyndigheten håller med om behovet av att förenkla tillståndprocesserna för projekt över flera medlemsländer.

Åtgärd 4: Tillhandahålla rätt ramverk för finansiering

Energimyndigheten anser att investeringar i infrastruktur i första hand är en fråga för aktörerna på marknaden. Energimyndigheten anser att det ramverk som lagts fast i och med det tredje inre marknadspaketet ska vara styrande, till exempel genom de 10-åriga investeringsplaner som tas fram av systemoperatörernas samarbetsorganisationer (ENTSO-E och ENTSO-G).

Energimyndigheten ser inte behov av att kommissionen tar fram ytterligare central planering av infrastruktur utöver dessa planer. I den mån gemenskapsfinansiering används för satsningar på energiinfrastruktur bör det ske via omprioriteringar inom befintliga ramverk, till exempel strukturfonder samt vara kopplat till krav på förbättringar av marknadens funktion (jfr BEMIP där stöd till infrastrukturinvesteringar från Återhämtningsplanen kopplades till krav på förbättringar av energimarknadens funktion.)

Område 3: Ge konsumenterna inflytande och uppnå högsta möjliga säkerhet och tillförlitlighet

Energimyndigheten stödjer åtgärdsförslagen inom detta område och har inga specifika synpunkter.

Område 4: Utöka Europas ledande roll inom energiteknik och energiutveckling

Åtgärd 1: Genomföra den strategiska planen för energiteknik (SET) utan dröjsmål

Energimyndigheten stödjer införandet av SET-planen och betonar vikten av att finna lösningar för SET-planens finansiering, till viss del skulle detta kunna täckas via omprioriteringar inom EU-budgeten.

Energimyndigheten anser att stora forskningsinsatser på energiområdet krävs för att nå det långsiktiga målet om 80-95% utsläppsminskningar till 2050. Långsiktig strategisk energiforskning behövs, och här behöver även användarsidan täckas in.

I strategin saknas kopplingar till det kommande ramprogrammet för energi, FP8, som nu är på planeringsstadiet. FP8 är ett verktyg för att realisera åtgärder inom energistrategin vilket bör lyftas fram. Strategin kan även användas för att påverka inriktningen på det kommande ramprogrammet.

Även CIP och programmet "Intelligent Energy for Europe" är ett viktigt verktyg för att genomföra åtgärder inom energistrategin. En tätare samordning mellan CIP och FP8 när det gäller energiområdet skulle behövas för att undvika glapp och överlapp mellan programmen, och båda dessa program borde omnämnas i energistrategin.

Åtgärd 2: Kommissionen kommer att starta fyra nya storskaliga europeiska projekt

Energimyndigheten skulle vilja ha förtydligande om vilken kopplingen är mellan de fyra nya storskaliga projekten och SET-planen. Om de föreslagna projekten (förutom Lagring) ingår i SET-planen ställer sig Energimyndigheten frågande till varför just dessa fyra lyfts fram, då SET-planen har totalt sju prioriterade områden.

Energimyndigheten anser att samarbetsinitiativet "Smarta städer" är angeläget men att beskrivningen av åtgärden behöver kompletteras. Det som på lång sikt kan ha mycket stor betydelse för energieffektivitet och minimerade transporter är **den fysiska planeringen**. I Sverige har kommunerna en särställning med sitt planmonopol. Förtätning av städer, planering av transportleder, av industri-, handel- och bostadsområden etc. ger stora potentialer. Men det krävs kunskapsuppbyggnad hos både planerare och politiker. Kanske även andra styrmedel.

Område 5: Förstärka de externa dimensionerna för EU:s energimarknad

Energimyndigheten har inga kommentarer på detta avsnitt.

2. Infrastrukturprioriteringar

2a) Energimyndigheten har inte gjort någon egen beräkning av behovet av infrastrukturinvesteringar för att klara EU:s energi- och klimatmål och avstår därför från att uttala sig om kommissionens uppskattning på 200 mdr € är korrekt eller inte.

2b) Energimyndigheten anser att de 10-åriga investeringsplaner som tas fram av ENTSO-E och ENTSO-G inom ramen för det tredje inre marknadspaketet bör vara tillräckliga och ser inte behov av att kommissionen tar fram ytterligare investeringsplaner utöver dessa. Vidare håller Energimyndigheten med om behovet av att snabba upp tillståndprocesserna för projekt av europeiskt intresse.

2c) Energimyndigheten anser att investeringar i infrastruktur i första hand är en fråga för aktörerna på marknaden. Energimyndigheten anser att det ramverk som lagts fast i och med det tredje inre marknadspaketet ska vara styrande, till exempel genom de 10-åriga investeringsplaner som tas fram av systemoperatörernas samarbetsorganisationer (ENTSO-E och ENTSO-G). Energimyndigheten ser inte behov av att kommissionen tar fram ytterligare central planering av infrastruktur utöver dessa planer. I den mån gemenskapsfinansiering används för satsningar på energiinfrastruktur bör det ske via omprioriteringar inom befintliga ramverk, till exempel strukturfonder samt vara kopplat till krav på förbättringar av marknadens funktion (jfr BEMIP där stöd till infrastrukturinvesteringar från Återhämtningsplanen kopplades till krav på förbättringar av energimarknadens funktion.).

Beslut i detta ärende har fattats av ställföreträdande generaldirektören Zofia Lublin. Vid den slutliga handläggningen har därutöver deltagit avdelningscheferna Anneli Eriksson, Andres Muld, Birgitta Palmberger, Anne Norstedt och Mattias Eriksson, utvecklingsdirektören Lars Guldbrand, verksjuristen Fredrik Selander, enhetschefen Josephine Bahr Ljungdell samt handläggarna Carin Karlsson, Conny Lundgren, Tobias Persson, Michael Rantil, Fredrik Svartengren samt Anette Persson, den sistnämnde föredragande.

Zofia Lublin
Anette Persson